

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 07.10.2009, sp. zn. 17 Co 328/2009, ECLI:CZ:KSHK:2009:17.CO.328.2009.1

Číslo: 10/2011

Právní věta: Soud při rozhodování o určení doby plnění ponechané na vůli dlužníka si musí zjednat jasno o tom, že tu určitý dluh byl a jeho doba plnění byla ponechána na vůli dlužníka; nemusí však zjišťovat, zda závazek trvá a v jakém rozsahu.

Soud: Krajský soud v Hradci Králové

Datum rozhodnutí: 07.10.2009

Spisová značka: 17 Co 328/2009

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Splatnost pohledávky, Splnění dluhu

Předpisy: § 564 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným rozsudkem o k r e s n í s o u d určil, že splatnost dluhů 10 000 Kč, 90 000 Kč a 580 000 Kč nastává patnáctým dnem po právní moci tohoto rozsudku (výrok I), zastavil řízení v části o určení splatnosti dluhů 14 990 Kč, 4536 Kč, 1.954 Kč a 3304 Kč (výrok II) a nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (výrok III).

Své rozhodnutí odůvodnil následovně.

Žalobce se domáhal určení splatnosti sedmi dluhů v celkové výši 704 784 Kč, jež postupně půjčil L. K., matce žalovaného, která 28. 11. 2005 zemřela a jejímž dědicem se žalovaný stal. Po částečném zpětvzetí žaloby zůstaly předmětem řízení dluhy 10 000 Kč z půjčky převodem na účet 13. 4. 2004, 90 000 Kč z půjčky převodem na účet 11. 5. 2004 a 580 000 Kč půjčených během roku 2004. U všech byla splatnost dohodnuta podle možností a uvážení dlužnice. Žalovaný se bránil tím, že spolu s ním měli být žalováni další dědici J. K. a P. K. a že žalobce neprokázal předání a převzetí půjčených 10 000 Kč a 90 000 Kč. Zpochybnil pravost podpisu L. K. na prohlášení z 8. 11. 2004 týkajícím se dluhu 580 000 Kč a jeho určitost. Vznosl námitku promlčení.

Okresní soud po provedeném dokazování vzal listinami za prokázané, že žalobce převedl na účet L. K. 10 000 Kč dne 13. 4. 2004 a 90 000 Kč dne 11. 5. 2004, a výpovědí žalobce, že splnění těchto dluhů bylo ponecháno na její vůli; z dalších listin – písemného prohlášení L. K., že ke splnění dluhu 580 000 Kč dojde podle jejích možností a uvážení, a z usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodu

z 27. 9. 2007, že veškerý majetek L. K., zemřelé 28. 11. 2005, nabyl žalovaný, který odpovídá za dědické dluhy, když ostatní zákonní dědici J. K. a P. K. se vzdali nároku na dědické podíly. Okresní soud další navrhované důkazy pokládal za nadbytečné. Uzavřel, že doba splnění peněžních závazků L. K. vůči žalobci byla ponechána na její vůli jako dlužnice a že jediným dědicem po jmenované je žalovaný. Postupoval podle § 564 obč. zák., žalobě vyhověl a stanovil dobu splnění dluhu v přiměřené lhůtě do 15 dnů od právní moci rozsudku.

K obraně žalovaného dodal, že nárok na určení splatnosti dluhu se nepromlčuje s odkazem na rozhodnutí publikované pod č. R 11/1988 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu č. 2 – 3, ročník 1988, str. 135 a že žalovaný jako jediný dědic odpovídající za dědické dluhy je věcně pasivně legitimován. Další námitky zpochybňující existenci, důvod či výši závazku měl za nerozhodné, protože předmětem řízení je jen určení doby plnění, nikoli řešení otázky, zda dluh platně vznikl či zda a v jaké výši dosud existuje.

Žalovaný se odvolal proti výroku pod bodem I. a na něm závislému výroku pod bodem III. Vytýkal okresnímu soudu vadné skutkové a právní závěry. Při určení doby plnění peněžitého závazku ponechané na vůli dlužníka podle § 564 obč. zák. je procesní povinností žalobce prokázat vznik závazkového vztahu, v němž byl věřitel a L. K. dlužnice, a že doba splnění byla ponechána na vůli dlužnice. Dlužnice však zemřela a jejími dědici byli vedle žalovaného další dva synové. Všichni tři jsou jejími právními nástupci, a tak měli být žalováni bez ohledu na to, kdo bude nakonec povinen případný dluh zaplatit. Nejde o vlastní zaplacení dluhu, a proto se neuplatní § 470 odst. 1 a 2 obč. zák., který se vztahuje k odpovědnosti dědiců za zůstavitelčiny dluhy, nikoli k dalším právním vztahům. Dále žalovaný znovu namítal, že smlouva o půjčce je reálným kontraktem a z převodu peněz z účtu na účet nevyplývá, že došlo k jejich předání a převzetí. Opakoval, že písemné prohlášení jeho matky z 8. 11. 2004 je neurčité a má pochybnosti o pravosti jejího podpisu. Nesouhlasil s názorem okresního soudu na zbytečnost zjišťování, zda dluh platně vznikl a zda existuje a v jaké výši. K určení splatnosti dluhu je logicky nutné nejprve zjistit, že dluh jako takový vznikl, existuje a jeho splatnost je ponechána na vůli dlužníka. Rozhodnutí okresního soudu měl za nepřezkoumatelné. Konečně vytkl, že okresní soud nevysvětlil, v čem spatřuje soulad určení doby splatnosti s dobrými mravy. Žalovaný navrhl, aby krajský soud rozsudek okresního soudu v napadené části změnil a žalobu zamítl s nákladovými důsledky, popř. aby rozsudek okresního soudu v napadené části zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce pokládal rozsudek okresního soudu v napadených výrocích za správný z důvodů v něm uvedených a měl být potvrzen.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Krajský soud zjistil, že odvolání podala osoba k tomu oprávněná včas (§ 201 a § 204 odst. 1, věta první, o. s. ř.) a že je přípustné (§ 201, a contrario § 202 o. s. ř.). Přezkoumal rozsudek okresního soudu v mezích odvolání, to znamená v napadených výrocích pod body I a III, spolu s řízením, které mu předcházelo, z pohledu všech v úvahu přicházejících přípustných odvolacích důvodů (§ 212, § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř.). Jednání k tomu nenařizoval (§ 214 odst. 2 písm. d/ o. s. ř.).

Odvolání je opodstatněné, i když nikoliv ze všech v něm uplatněných důvodů.

Okresní soud správně dovodil, že žalobce uplatnil nárok na určení doby plnění dluhu soudem podle § 564 obč. zák. a že právo žalobce jako věřitele na určení doby plnění se nepromlčelo. Proti tomu žalovaný výhrady neměl. Především namítal, že okruh účastníků na straně žalovaného je neúplný,

neboť věcně pasivně legitimováni jsou všichni tři dědici L. K. Pokud by měl pravdu, musela by být žaloba zamítnuta. Krajský soud však sdílí názor okresního soudu, že věcně pasivně legitimován je pouze žalovaný jako dědic, který nabyl veškeré dědictví a odpovídá do výše ceny nabytého dědictví za zůstavitelčiny dluhy, které na něj přešly její smrtí (§ 470 odst. 1 obč. zák.). Řízení o dědictví bylo pravomocně skončeno usnesením zmiňovaným okresním soudem, kterým byla mj. schválena dohoda dědiců J. K., J. K. a P. K., podle níž nabyl veškerý majetek J. K., který odpovídá za „dědické dluhy“. Všichni tři dědici by měli v řízení o nárocích týkajících se dědictví postavení nerozlučných společníků ve smyslu § 91 odst. 2 o. s. ř. do pravomocného skončení dědického řízení. Dnem právní moci usnesení o schválení dědické dohody toto postavení pozbyli. Od té doby je věcně pasivně legitimován pouze žalovaný, který nabyl celé dědictví. Nezáleželo na tom, že žalobcem tvrzené dluhy nebyly zařazeny v řízení o dědictví do pasív dědictví. To proto, že odpovědnost za ně vyplývá přímo z § 470 odst. 1 obč. zák. Žalovaný jako dědic vstoupil do právního vztahu k žalobci jako věřiteli na místo zemřelé dlužnice (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu v Brně z 24. 1. 2007, sp. zn. 33Odo 231/2005). Jen proti němu jako dlužníku musí směřovat žaloba na určení doby plnění dluhu, která je svou povahou žalobou podle § 161 odst. 3 o. s. ř. na vydání rozsudku, který nahrazuje projev vůle dlužníka ohledně doby plnění, ponechaný v původním závazku na jeho vůli. Řízení o dědictví po L. K. bylo pravomocně skončené 20. 10. 2007, žaloba byla podána 4. 5. 2009.

Další závěry okresního soudu už krajský soud nesdílí.

Předpokladem určení doby plnění soudem podle § 564 obč. zák. je zjištění, že doba plnění byla ponechána na vůli dlužníka. K tomu musí žalobce nejprve tvrdit a prokazovat, že jsou zde skutkové okolnosti osvědčující vznik konkrétního závazku, a pak že právě ohledně toho kterého závazku byla platně ponechána doba plnění na vůli dlužnice. Takto okresní soud nepostupoval. Ponechal stranou námitky žalovaného týkající se platnosti prohlášení dlužnice o době splnění z 8. 11. 2004, z něhož činil skutkové závěry, a tvrzení žalovaného o možných peněžitých darech, nikoliv o půjčce. Jeho závěry o ponechání doby plnění dluhů ze tří půjček 10 000 Kč, 90 000 Kč a 580 000 Kč na vůli dlužnice nemají v plné míře oporu v provedeném dokazování. Soud sice nemusí zjišťovat, zda dluh trvá (existuje) a v jakém rozsahu, avšak má zjednat jasno v tom, že tu byl určitý závazek (dluh), jehož doba plnění byla ponechána na vůli dlužníka. To se nestalo.

Z těchto důvodů krajský soud rozsudek okresního soudu v napadeném výroku pod bodem I. o věci samé a v na něm závislém výroku pod bodem III. o nákladech řízení zrušil podle § 219a odst. 2 o. s. ř. (§ 213 odst. 4, věta za středníkem, o. s. ř.) a věc v tomto rozsahu vrátil podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. okresnímu soudu k dalšímu řízení.

V něm okresní soud povede dokazování ke zjištění skutkových okolností osvědčujících závěr o žalobcem tvrzených půjčkách 10 000 Kč, 90 000 Kč a 580 000 Kč L. K. a vyhodnotí důkazy o ponechání doby plnění u každé z nich na vůli dlužnice. Dospěje-li k závěru, že oba předpoklady k určení doby plnění soudem jsou splněny, uváží okolnosti případu a stanoví lhůtu k plnění v souladu s dobrými mravy. Vyzve žalovaného, který je snad s dobou v trvání 15 dnů od právní moci rozsudku nespokojen, aby přednesl svůj návrh lhůty jiné a odůvodnil ho. Poté okresní soud znovu o žalobě rozhodne a rozhodne i o nákladech řízení včetně odvolacího.